

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія викладачів природничих дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

« 10 » О.Б. Жильцов
2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Анатомія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузі знань 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини»

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 5.01020101 Фізичне виховання

(шифр і назва спеціалізації)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Університетський коледж

(назва інституту, факультету, відділення)

Робоча програма Анатомія для студентів
галузь знань 0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини
спеціальністю 5.01020101 Фізичне виховання

„28” серпня, 2014 року.

Розробник: Молчанова Олена Андріївна
викладач циклової комісії природничих дисциплін
Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії викладачів природничих дисциплін

Протокол від «28» серпня 2014 р. № 1

Голова циклової комісії Глухенька Л.М.

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом, структура типова

Заступник директора
з навчальної роботи (С.І. Дем'яненко)

Заступник директора
з навчально-методичної роботи (З.Л. Гейхман)

Схвалено Методичною радою Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол від «5» вересня 2014 року № 1

“ 05 ” 09 2014 року Голова (М.В. Братко)

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 3	Спеціальність (професійне спрямування): <u>5.01020101 Фізичне виховання</u>	Рік підготовки: 2-й	
Змістових модулів – 3		Семестр: 3-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання : у відповідності до пункту 9			
Загальна кількість годин – 108			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 60 самостійної роботи студента – 48	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Молодший спеціаліст	Лекції : 22 год.	
		Практичні: 8 год.	
		Семінарські заняття: 12 год.	
		Модульна контрольна робота: 6 год.	
		Самостійна робота: 48 год.	
		Індивідуальні завдання: 12 год.	
		Вид контролю: іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчального курсу – засвоїти загальні принципи структурної організації організму людини на різних рівнях (клітинному, тканинному, Органному, системному, організму в цілому), а також їх участь у реалізації локомоторної функції (руху).

Завдання курсу:

1. Засвоїти завдання анатомії, анатомічну термінологію;
2. Вивчити анатомічну будову формуючих, регулюючих, репродуктивної системи, органів чуття, покривів організму і так далі;
3. Навчити студентів графічно зображати будову органів та анатомічно-функціонального взаємозв'язку між ними;
4. Розкрити особливості філогенезу та онтогенезу систем організму людини.

Фахівці з фізичного виховання повинні знати:

- предмет та завдання анатомії, анатомічної термінології; осі та площини тіла, конституції людини;
- анатомічну будову формуючих, регулюючих, репродуктивну системи, органів чуття, покривів організму;
- особливості філогенезу та онтогенезу систем організму людини;
- особливості анатомічної геронтології;
- основи біомеханіки систем органів людини.

Фахівці з фізичного виховання повинні вміти:

- розпізнавати та розрізняти складові частини органів та систем організму людини;
- розуміти взаємозв'язки анатомічної будови та відповідних функцій органів та систем в організмі людини;
- графічно зображати будови органів та анатомічно-функціонального взаємозв'язку між ними;
- поєднувати знань набутих при вивченні питань еволюції органічного світу та філогенетичних і онтогенетичних особливостей розвитку організму людини.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль I. Остеміологія, антросиндесмологія та міологія.

Тема 1. Вступ до дисципліни «анатомія».

Тема 2. Будова тіла людини. Остеологія (вчення про кістки).

Тема 3. Антросиндесмологія (вчення про з'єднання кісток).

Тема 4. Міологія (вчення про м'язи).

Змістовний модуль II. Спланхнологія (вчення про внутрішні органи).

Тема 1. Загальний огляд внутрішніх органів, поділ на системи. Топографія внутрішніх органів.

Тема 2. Травна система. Будова органів травлення.

Тема 3. Анатомія дихальної системи та її вікові особливості. Газообмін у легенях і тканинах.

Тема 4. Система органів сечовиділення і репродуктивна система

Тема 5. Органи внутрішньої секреції.

Змістовий модуль III. Обмін речовин та терморегуляція.

Тема 1. Будова кровоносної системи. Велике та мале кола кровообігу.

Тема 2. Лімфатична система та органи кровотворення.

Тема 3. Будова центральної нервової системи. Будова головного мозку.

Тема 4. Периферична нервова система. Автономна нервова система

4. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
лекції		практичні	семінари	інд	с.р.	ПМК	
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовний модуль I. Остеоміологія, антросиндесмологія та міологія.							
Тема 1. Вступ до дисципліни «анатомія»	6	2				4	
Тема 2. Будова тіла людини. Остеологія (вчення про кістки)	11	2	2			4	
Тема 3. Антросиндесмологія (вчення про з'єднання кісток)	10	2		2	2	4	
Тема 4. Міологія (вчення про м'язи)	10	2		2	2	4	2
Разом	36	6	6	2	4	16	2
Змістовний модуль II. Спланхнологія (вчення про внутрішні органи).							
Тема 1. Загальний огляд внутрішніх органів, поділ на системи. Топографія внутрішніх органів	5	2				3	
Тема 2. Травна система. Будова органів травлення	7	2	2			3	
Тема 3. Анатомія дихальної системи та її вікові особливості. Газообмін у легенях і тканинах	7			2	2	3	
Тема 4. Система органів сечовиділення і репродуктивна система	9	2		2	2	3	
Тема 5. Органи внутрішньої секреції	6		2			4	2
Разом	36	6	4	4	4	16	2
Змістовний модуль III. Ангіологія, кардіологія та неврологія.							
Тема 1. Будова кровоносної системи. Велике та мале кола кровообігу	12	4		2	2		
Тема 2. Лімфатична система та органи кровотворення	6				2		
Тема 3. Будова центральної нервової системи. Будова головного мозку	8	4					
Тема 4. Периферична нервова система. Автономна нервова система	8		2	2			2
Разом	36	8	2	4	4	16	2
Усього:	108	22	8	12	12	48	6

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Практична робота 1. Будова тіла людини. Остеоміологія (вчення про кістки)	2
2	Практична робота 2. Будова органів травлення	2
3	Практична робота 3. Органи внутрішньої секреції	2
4	Практична робота 4. Периферична нервова система. Автономна нервова система	2

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Семінар 1. Антросиндесмологія (вчення про з'єднання кісток)	2
2	Семінар 2. Будова та форма м'язів	2
3	Семінар 3. Анатомія дихальної системи та її вікові особливості. Газообмін у легенях і тканинах.	2
4	Семінар 4. Анатомія системи органів розмноження, її вікові особливості	2
5.	Семінар 5. Вікові, морфологічні та функціональні особливості діяльності серцево-судинної системи	2
6.	Семінар 6. Естезіологія (органи чуття, аналізатори)	2

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
1	Вступ до дисципліни «анатомія»	4	5
2	Будова тіла людини. Остеологія (вчення про кістки)	4	5
3	Антросиндесмологія (вчення про з'єднання кісток)	4	5
4	Міологія (вчення про м'язи)	4	5
5	Загальний огляд внутрішніх органів, поділ на системи. Топографія внутрішніх органів	3	5
6	Травна система. Будова органів травлення	3	5
7	Анатомія дихальної системи та її вікові особливості. Газообмін у легенях і тканинах	3	5
8	Система органів сечовиділення і репродуктивна система	3	5
9	Органи внутрішньої секреції	4	5
10	Будова кровоносної системи. Велике та мале кола кровообігу	4	5
11	Лімфатична система та органи кровотворення	4	5
12	Будова центральної нервової системи. Будова головного мозку	4	5
13	Периферична нервова система. Автономна нервова система	4	5
Разом		48	65

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ “Загальна фізіологія” для спец.» Фізичне виховання».

Разом становить 172 годин /4,5 кредити ECTS., із них 24 години – лекції, 10 годин – семінарські заняття, 30 годин – практичні заняття, 18 годин – індивідуальна робота, 72 години – самостійна робота, 8 годин – модульний контроль.

Мо дулі	Наз ва моду ля	Кількість балів за модуль	Дати	Теми лекцій	Теми семінарських занять	Теми практичних робіт	Самостій- на робо- та	ІНДЗ	Види погоч- ного контролю
Змістовний модуль І	Остеоміологія, антросиндесмологія та міологія.	102 балів		Вступ до дисципліни «анатомія людини»			20 балів	30 балів	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)
				Будова тіла людини. Остеологія (вчення про кістки)					
						Будова тіла людини. Остеологія (вчення про кістки)			
					Антросиндесмологія (вчення про з'єднання кісток)				
				Кістки, їх хімічний склад, будова, функції. Типи з'єднань кісток					
				Міологія (вчення про м'язи)					
					Будова та форма м'язів				

Змістовий модуль II

Спланхнологія (вчення про внутрішні органи).

105 балів

	Загальний огляд внутрішніх органів, поділ на системи. Топографія внутрішніх органів		
	Травна система		
			Будова органів травлення
		Анатомія дихальної системи та її вікові особливості. Газообмін у легенях і тканинах	
	Система органів сечовиділення і репродуктивна система		
		Анатомія системи органів розмноження, її вікові особливості	
			Органи внутрішньої секреції

15 балів

Модульна контрольна робота 2 (25 балів)

Змістовий модуль III

Ангіологія, кардіологія та неврологія.

103 бали

Будова кровоносної системи.
Велике та мале коло кровообігу

Будова кровоносної системи.
Велике та мале коло кровообігу

Вікові, морфологічні та функціо-нальні
особливості діяльності серцево-судинної
системи

Будова центральної нервової
системи

Будова головного мозку

Периферична нервова система.
Автономна нервова система

Естезіологія (органи чуття,
аналізатори)

15 балів

Модульна контрольна робота 3 (25 балів)

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД захистом навчального проекту в аудиторії з використанням сучасних інформаційно-технічних засобів.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Комп'ютерна графіка» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності та знань.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Структура ІНДЗ:

- вступ – тема, мета, завдання роботи та основні її положення;
- теоретичне обґрунтування – виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;
- методи – вказуються і коротко характеризуються;
- основні результати роботи – подаються результати, презентація з теми, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз;
- висновки;
- список використаної літератури;

Порядок подання та захист ІНДЗ:

1. Звіт про виконання ІНДЗ подається у вигляді скріпленого (зшитого) реферату з титульною сторінкою стандартного зразка і внутрішнім наповненням із

зазначенням усіх позицій змісту завдання (за об'ємом до 10 арк.) на сторінках формату А4.

- ІНДЗ подається викладачу, який читає лекційний курс з даної дисципліни та приймає залік, не пізніше ніж за 2 тижні до заліку.
- Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті (практичному, семінарському) з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом. Можливий захист завдання шляхом усного звіту студента про виконану роботу з демонстрацією презентації засобами сучасних інтерактивних технологій.
- Бали за ІНДЗ є обов'язковим компонентом і враховуються при виведенні загальної суми балів з навчального курсу.

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження.	2 балів
2.	Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	8 балів
3.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	8 балів
4.	Створення презентації та захист роботи.	8 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, презентація, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	4 бали
	Разом	30 балів

Орієнтовна тематика індивідуально-навчальної дослідної роботи з дисципліни

«Анатомія»:

1. Науковий внесок М.І. Пирогова в розвиток анатомії. М.І. Пирогов як творець топографічної анатомії.
2. Науковий внесок П.Ф. Лесгафта в розвиток анатомії. П.Ф. Лесгафт як засновник функціональної анатомії та теорії фізичного виховання.
3. Історія розвитку анатомічної науки в Україні. Видатні українські вчені – анатоми (В.О. Бец, В.М. Шевкуненко, М.Ф. Іваницький та ін.).
4. Тканини тіла людини: епітеліальна, сполучна, м'язова та нервова. Будова, функції тканин.
5. Ріст та пропорції тіла людини на різних етапах розвитку. Вікова періодизація розвитку людини.
6. Будова, форми та функції кісток. Хімічний склад кісток. З'єднання кісток скелета.
7. Вплив професії, фізичного навантаження. Фізкультури та спорту на будову скелета.
8. Типи м'язової тканини. Форма м'язів залежно від функцій. Роль м'язів в обмінних процесах організму.
9. Розвиток кровоносної системи. Кровообіг плоду. Лімфатична система.
10. Характеристика ендокринних залоз (гіпофіз, щитовидна залоза, виличкова, надниркові та інші). Їх роль в обміні речовин, для розвитку та росту людини.
11. Спинний мозок, його ембріогенез, будова, функції.
12. Автономна (вегетативна) нервова система. Локалізація центрів симпатичної та парасимпатичної вегетативної нервової системи.
13. Орган слуху людини. Будова зовнішнього, середнього та внутрішнього вуха. Значення пристінкового-завиткового органа.
14. Серце. Будова та функції серця. Кровопостачання серцевого м'яза. Будова провідної системи серця. Вікові морфологічні та функціональні особливості будови серця.
15. Будова органів дихання людини. Розвиток органів дихання людини.

16. Будова сечових органів людини (нирок, сечоводів, сечового міхура та сечівника). Вікові особливості видільної системи людини.
17. Будова кровоносних судин. Типи кровоносних судин. Філогенез та онтогенез судинної системи.
18. Будова шкіри людини та її похідних: нігтів та волосся. Вікові особливості будови шкіри.
19. Орган зору людини. Будова ока та функції його складових.
20. Анатомо-фізіологічні особливості органів травлення у дітей. Зуби, їх ріст, заміна і розвиток.
21. Будова шлунку, кишечника та печінки людини. Розвиток органів травного апарату людини.
22. Будова головного мозку людини. Будова кори півкуль великого мозку. Ріст та вікові особливості головного мозку людини.
23. Пренатальний розвиток організму. Типи зародкових листків.
24. Будова хребта людини. З'єднання і розвиток кісток хребта. Онтогенез та філогенез хребетного стовпа.
25. Скелет черепа. Будова та особливості з'єднання кісток черепа. Вікові особливості розвитку черепа.
26. Скелет верхньої кінцівки. Будова та з'єднання кісток руки. Онтогенез скелета кінцівок. Рука як орган.
27. Будова та з'єднання кісток таза. Скелет нижньої кінцівки. Онтогенез скелета кінцівок. Форма стопи та профілактика плоскостопості.
28. Спосіб життя та здоров'я людини.
29. Сприйняття інформації нервовою системою. Сенсорні системи.
30. Формування постави людини впродовж її життя.

9. Методи навчання

- пояснювально-ілюстративний метод.
- репродуктивний метод.
- метод проблемного викладу.
- частково-пошуковий.

10. Методи контролю

- *методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- *методи письмового контролю:* модульне письмове тестування; реферат.
- *комп'ютерного контролю:* тестові програми.
- *методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.
- *іспит.*

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																			ІНД З	Всього балів	іспит
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 3									
СМ1	СМ2	СМ3	СМ4	Т1	мкр	СМ5	СМ6	СМ7	СМ8	СМ9	Т2	мкр	СМ10	СМ11	СМ12	СМ13	Т3	мкр			
5	5	5	5	10	25	5	5	5	5	5	10	25	5	5	5	5	10	25	30		
105						55						55						30	427	40	

Коефіцієнт – 5,18

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	C		
69 – 74	D	задовільно	
60 – 69	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій.
2. Навчальні підручники та посібники.
3. Робоча навчальна програма.
4. Збірка тестових і контрольних завдань для модульного оцінювання навчальних досягнень студентів.
5. Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

13. Рекомендована література

Базова

1. Анатомія людини. За ред. Головацького А.С., Черкасова В.Г. / Вінниця, «Нова книга», 2006. – 368 с.
2. Анатомія людини. За ред. Шпаренка П.П., 1-2 том / К.: «Здоров'я», 2005. – 748 с.
3. Запорожець О.П. Спортивна морфологія: Навчальний посібник. – Херсон: Айлант, 2002. – 108 с.: іл.
4. Иваницкий М.Ф. Анатомия человека (с основами динамической и спортивной морфологии): Учебник для институтов физической культуры. – Изд. 7-е / Под редакцией Б.А. Никитюка, А.А. Гладышевой, Ф.В. Судзиловского. – М.: Олимпия, 2008. – 624 с.: ил.
5. Коляденко Г.І. Анатомія людини: підручник. – К.: Либідь, 2001.
6. Краев А.В. Анатомия человека в 2-х томах / М.: «Медицина», 1978. – 847 с.
7. Курепина М.М., Ожигова А.П., Никитина А.А. Анатомия человека: атлас / М.: ВЛАДОС, 2005. – 239 с.
8. Курепіна М.М., Воккен Г. Анатомія людини / М.: «Медицина», 1979. – 383 с.
9. Лысов П.К., Никитюк Д.Б., Сапин М.Р. Анатомия (с основами спортивной морфологии): Учебник. В 2-х томах. – М.: Медицина, 2003.

10. Сапин М.Р., Никитюк Д.Б. Атлас анатомии человека / М.: «Джангар», 2066. – 735 с.
11. Чижик В.В. Запорожець О.П. Спортивна морфологія. Навчальний посібник для студентів. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2009 – 208 с.

Допоміжна

1. Аносова І.П., Хоматов В.Х., стані шевська Т.І. Анатомія людини / К.: Твім інтер, 2006. – 299 с.
2. Бодян О.П., Зданюк В.В. Анатомія людини. Практикум / Кам'янець-Подільський, 2004. – 113 с.
3. Дюбенко К.А. Анатомічний українсько-латинсько-англійський словник – довідник / К.: «Довіра», 1997. – 240 с.
4. Людина. Навчальний посібник з анатомії та фізіології / Львів, «БаК», 2006. – 240 с.
5. Никитюк Б.А., Гладышева А.А., «Анатомия и спортивная морфология» (практикум) / Москва, 1989. – 340 с.
6. Свиридова А.И. Анатомия человека / К.: «Вища школа», 1976. – 367 с.
7. Морфология человека / Под ред. Б.А. Никитюка, В.П. Чтецова. – М., 1983.
8. Сорокин В.А., Башкин И.Н. Комплексный учебный материал по анатомии и морфологии человека: В 3 ч. – К.: МАУП, 2004. – 300 с.